

# ปาฐกถาเรื่อง “เงิน”

## ท่านประธานและท่านสมาชิกที่เคารพ

เรื่องที่ผมจะขอพูดในวันนี้เป็นเรื่องที่ผมได้เคยพูดมาแล้ว ซึ่งหวังว่าท่านทั้งหลายคงจะให้ภัย คือ เรื่องเงินเดือนที่แล้วเมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ผมได้ไปพูดเรื่องนี้ที่หอการค้าอเมริกัน ท่านสมาชิกบางท่านอาจได้ไปฟังแล้ว หรืออาจจะได้อ่านจากบางกอกโพสต์แล้ว ก็ต้องขอประทานอภัยหากท่านต้องทรมานฟังซ้ำ แต่ในวันนี้คงจะมีอะไรเพิ่มเติมแตกต่างจากที่ได้พูดไว้บ้าง

ปาฐกถาแสดงเมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๑๑ ณ โรงแรมรอยัล จัดโดยสโมสรโรตารี  
ธนบุรี

ท่านทั้งหลายท่านเป็นผู้ใหญ่แล้ว ท่านคงจะไม่ต้องการให้ผมมาอธิบายนิยามคำว่า “เงิน” ตามตำราเศรษฐศาสตร์ และผมเข้าใจอีกข้อหนึ่งว่าท่านทั้งหลายคงจะไม่ต้องการให้ผมมาอธิบายว่า ธนบัตรใบละร้อยสีเทคนิคอย่างใหม่นั้นดีหรือไม่ดีกว่าธนบัตรใบละร้อยแบบเก่าสีแดงเลี่ยน ๆ เพราะฉะนั้น ผมจะขอเลยพูดไปถึงในหัวข้อสำคัญว่า เราจะใช้เงินให้เป็นประโยชน์แก่เราให้มากที่สุดได้อย่างไร

ในการพูดคราวนี้จะพูดแยกออกเป็น ๒ หัวข้อ หัวข้อ ๑ คือ เงินของชาติ คือเงินบาท กับอีกเรื่องหนึ่ง คือ เงินระหว่างประเทศ คือเงินที่ใช้แลกเปลี่ยนกันระหว่างนานาชาติ ๒ เรื่องนี้ความจริงแยกกันออกไม่สู้จะได้นัก ทั้งนี้เพราะเหตุว่า ถ้าหากว่ามีเหตุเปลี่ยนแปลงไปในทางด้านต่างประเทศก็ย่อมต้องกระทบกระเทือนถึงค่าภายในของเงินบาท และถ้าเศรษฐกิจภายในประเทศผันผวนไปก็ย่อมเป็นผลกระทบกระเทือนกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทกับเงินตราต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตามทั้ง ๆ ที่เราแยกกันไม่ค่อยจะออกอย่างนี้ ผมใคร่จะขอให้ท่านลองลึ้มในเรื่องต่างประเทศเสียสักหนึ่ง แล้วจึงมาประสานในเรื่องต่างประเทศกันทีหลังให้ท่านพิจารณาแต่เฉพาะภายในประเทศก่อน

## การเงินภายในประเทศ

ผู้ที่มีหน้าที่ในด้านการเงิน อำนวยการเงินให้ท่านทั้งหลายใช้ให้ท่านทั้งหลายได้ซื้อขายกัน ให้ท่านทั้งหลายได้ดอดอมไว้ และให้ท่านทั้งหลายได้ลงทุนนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องตั้งคำถามแก่ตนเองอยู่เสมอว่าเงินมีพอหรือไม่ มากเกินไปหรือน้อยเกินไป เงินที่ใช้จับจ่ายกันอยู่ภายในประเทศนั้นมีมากเกินไปหรือน้อยเกินไป ท่านทั้งหลายคงจะเห็นด้วยกับผมทันทีว่า ไม่ว่าเราจะเป็นเอกชนก็ดี หรือจะเป็นชุมชน เป็นประเทศ

ชาติก็ดี การมีเงินน้อยนั้นเสียหายแน่ ไม่ดีแน่ เพราะเหตุว่าถ้าเรามีเงินน้อย ในส่วนรวมคือส่วนชาติแล้ว การค้าขายก็จะฝืดเคือง อัตราดอกเบี้ยก็จะสูงเกินควรไป การทำงานประกอบอาชีพก็จะมีช่องทางน้อยลง และการลงทุนก็ยิ่งจะได้รับการจำกัดมากขึ้น เพราะฉะนั้นในเวลาที่มีความก้าวหน้าในทางเศรษฐกิจอยู่ทุกปี ประเทศไทยเป็นตัวอย่างที่ได้มีการก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ได้มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันภายในประเทศมากขึ้น ผู้ที่มีความรับผิดชอบในทางด้านการเงินก็จะต้องขยายตัววงเงินนั้นเพิ่มขึ้นทุกปี ถ้าหากว่าไม่ทำเช่นนั้นก็เป็นข้อบกพร่อง

สำหรับในประเทศไทยเราพอจะกล่าวได้ว่า จำนวนธนบัตรที่ออกใช้กันนั้น เมื่อตัดเอาการขึ้นลงตามฤดูกาลออกแล้ว จะมีเพิ่มขึ้นระหว่าง ๓๐๐ ล้านถึง ๔๐๐ ล้านทุกปี แต่ที่พูดนี้หมายถึงธนบัตรอย่างเดียว เงินนั้นมีใช้ธนบัตรอย่างเดียว ยังมีเงินฝากธนาคารด้วย ซึ่งท่านก็ทราบ แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งธนบัตรและเงินฝากธนาคารนั้นซึ่งเราเรียกว่าปริมาณเงินได้เพิ่มขึ้นอยู่เสมอ และภายในปีหนึ่ง ๆ นั้นเรามีฤดูบางฤดูที่ผู้ที่มีความรับผิดชอบในเรื่องการเงินจะต้องหาเงินมาจ่ายให้เพิ่มขึ้นสู่ท้องตลาดอยู่เสมอ เช่น ในฤดูที่มีการเก็บเกี่ยวพืชพันธุ์ธัญญาหารที่ซื้อขายกันทั้งภายในและภายนอกประเทศ ในวันขึ้นปีใหม่ มีเอกชนต้องการใช้เงินมาก ในฤดูตรุษจีนก็เช่นกัน นอกจากจะต้องมีธนบัตรมากขึ้นแล้วยังต้องมีธนบัตรใหม่ ๆ มากขึ้นด้วยซ้ำ ในฤดูพักร้อนตากอากาศอะไรเหล่านี้ หรือฤดูที่มีการก่อสร้าง หน้าแล้ง ก็จำเป็นที่จะต้องมีความมากกว่าในฤดูที่ไม่ต้องใช้เงิน ฤดูดังกล่าวนี้เผชิญไปทับกัน ที่ผมพอจะกล่าวได้ในประเทศเรานี้ ฤดูที่จะต้องใช้เงินมากก็เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนไปจนกระทั่งถึงประมาณเดือนพฤษภาคม เงินจึงหดลงแต่ในฤดูนี้มีหน้าหนึ่งซึ่งท่านทั้งหลายมีความเจ็บปวดเป็นกำลัง คือหน้าที่

ท่านจะต้องเสียภาษีให้แก่รัฐบาล คือภาษีเงินได้ ซึ่งตกอยู่ในประมาณ  
ต้นปี

ที่เราได้รับกันได้ว่า ถ้ามีเงินน้อยนี้ใช้ไม่ได้ เสียหายทั้งส่วนตัวและ  
ส่วนรวม แต่ถ้าหากว่ามีเงินมากไม่ดีหรือ คำตอบก็คือว่า ถ้าพูดถึงส่วน  
ตัวแล้วคือว่าถ้าท่านทั้งหลายไม่เปลี่ยนแปลง เพื่อนมนุษย์ในโลกเราไม่  
เปลี่ยนแปลง มีเงินอยู่เท่าไรก็เท่านั้น แล้วผมคนเดียวที่เปลี่ยนแปลง  
มีมากเท่าไรก็ยิ่งดีมากกว่านั้น เพราะเหตุว่าไม่มีใครจะมาซื้อของกับผม  
ข้อนี้เป็นของแน่ แต่ว่าเราก็ต้องจำคำของพระท่านกล่าวไว้เหมือนกันว่า  
เงินนั้นเป็นสิ่งที่ยั่ววนใจ เป็นสิ่งที่จะทำให้ผิดศีลธรรมได้ แต่ข้อ  
นี้เห็นว่าไม่ต้องเตือนสมาชิกโรตารี

แต่ถ้าเมื่อเราพิจารณาถึงประเทศทั้งประเทศแล้ว ท่านจะเห็นได้  
ทันทีว่า ในบางโอกาสอาจจะมีส่วนที่เรามีเงินมากเกินไป ยกตัวอย่างเช่น  
ที่เราเคยประสบมาในระหว่างสงครามใหญ่ หรือมหาสงครามโลกครั้งที่  
๒ นี่ที่เราสู้กันอยู่ หรือหลังสงครามใหญ่ ๆ รัฐบาลต่าง ๆ จำเป็นที่จะต้อง  
พิมพ์ธนบัตรออกเป็นจำนวนมากเพื่อใช้จ่ายให้ตรงกับความต้องการ  
และทางรัฐบาลไม่สามารถที่จะวางเบรคได้ เนื่องได้พิมพ์มากขึ้น ๆ ก็  
จำเป็นที่จะต้องออกเงินมากขึ้นเสมอ จนกระทั่งถึงขีดที่เกินกับความ  
สมควร พวกเราที่อายุเกินกว่า ๕๐ คงจะพอจำกันได้บ้างก็คือในเยอรมัน  
ที่ในประเทศเยอรมันนี้ในปี ๑๙๒๐ เศษ ๆ นั้น มีผู้อำนวยการธนาคาร  
ชาติของเยอรมันชื่อ รูดอล์ฟ ฮาเวนสไตน์ เป็นคนซื้อเป็นประจำอยู่แล้ว  
แต่ว่าเป็นโอกาสให้เกตุยวได้มากขึ้นในปี ๑๙๒๐ คือเกตุยวอ้างได้ว่า  
โรงพิมพ์ธนบัตรของธนาคารชาติเยอรมันนั้นมีสมรรถภาพดีเหลือเกิน  
คือพิมพ์ได้มาก ออกมาใช้ได้มากเป็นประวัติการณ์ และแท้จริงก็เป็น  
ประวัติการณ์จริง ๆ และผลสุดท้ายเมื่อพิมพ์ไปพิมพ์มา เงินที่นาย

รูตอล์ฟ ฮาเวนสไตน์จำเป็นต้องพิมพ์นั้นก็มากเข้าทุกที จำเป็นต้องออกธนบัตรชนิดใบละมากยิ่งขึ้น ๆ จนกระทั่งถึงในปี ๑๙๒๓ ใบธนบัตรใหญ่มากที่สุดคือ ๑ ล้านล้านมาร์ค คือ ๑ แล้วก็มีศูนย์ ๑๒ ตัว แต่เผอิญค่าของเงินมาร์คนั้นลดมา ถ้าหากไม่ลดลงมา เงินจำนวน ๑ ล้านล้านมาร์คในตอนนั้นเท่ากับค่าของเงินมาร์คในตอนต้นก่อนสงครามก็ชำระหนี้ของเยอรมันได้หมดเลย แต่ปรากฏว่า ๑ ล้านล้านมาร์คนี้ต่อไปก็กลายเป็นเศษกระดาษเพราะค่าเสื่อม ที่ผมพูดเมื่อกี้หน้านายรูตอล์ฟ ฮาเวนสไตน์สามารถที่จะพิมพ์ธนบัตรออกมาใช้เป็นประวัติการณ์ นั้นจริงสำหรับเรื่องจำนวน แต่ไม่จริงสำหรับขนาดของธนบัตรนั้น เพราะถูกธนาคารชาติยังการในปี ๑๙๔๖ ทำลายประวัติการณ์ไปเสียแล้ว เพราะเหตุว่าในขณะนั้นธนบัตรฉบับใหญ่ที่สุดของยังการมีค่า ๑ ล้านล้านล้าน (๓ หน) คือ ๑๘ ศูนย์หลังเลข ๑ ซึ่งในปี ๑๙๔๖ ด้วยกันเมื่อเทียบกับค่าของเงินไทยแล้ว มีค่าน้อยกว่า ๑ สลึงของไทยเราเสียอีก

ผมอธิบายตัวอย่างแต่โดยย่อให้ท่านฟัง จะเห็นได้ว่ามีโอกาบบางโอกาสที่เงินมากเกินไป ที่เงินมากเกินไปนี้ไม่ดีแน่ เพราะเหตุว่าถ้าเราพิมพ์ธนบัตรหรือปล่อยให้เงินฝากรธนาคารสูงเกินไปแล้ว จะทำให้ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณกิติ รัฐมนตรีว่าการคลังกิติ จัดการเรื่องการคลังได้ยาก และก็จะวางเบรคได้โดยยาก ในกรณีของเยอรมันที่เกิดขึ้นเงินเพื่อในปี ๑๙๒๐ ถึง ๑๙๒๓ นั้น ราคาของสินค้าเพิ่มขึ้นวันละหลาย ๆ หน ที่พวกเราบันทึกกันกว่าหมูแพ่ง อย่างมากก็ขึ้นเดือนละ ๒-๓ หนในระหว่างนี้ แต่เยอรมันในขณะนั้นขึ้นราคาสินค้าอุปโภคบริโภคกันวันละหลาย ๆ หน คนทำงานออกจากบ้านมีสตางค์ไปก็ห่อผ้าถือไปขึ้นรถราง ต่างก็เอาห่อผ้าจ่ายค่ารถ พอไปที่ทำงาน ค่าจ้างของแกเพิ่มขึ้นแล้ว ถ้าไม่เพิ่มขึ้น ไม่มีค่ารถรางกลับบ้าน เพราะอย่างนั้นต้องเพิ่มขึ้น

แล้วก็ห่อกลับมา เมื่อถึงบ้านก็มีเหลืออยู่บ้าง แต่ท่านทั้งหลายคงเห็นว่า ใ้ห่อผ้าใหญ่ ๆ อย่างนี้ท่านเองก็ไม่ต้องการ ถ้าได้เปลี่ยนเป็นของอย่างอื่น เช่น กาแฟ บุหรี่ หรืออะไรก็ได้ ถ้วยแก้วก็ยังดีกว่า ฉะนั้น เมื่อคนเลื่อมความนิยมเรื่องค่าของเงิน การที่ชนเงินไปชนเงินมากก็มักพุดมักบ่นกันเสมอว่าอย่างนั้นอย่างนี้ เรื่องเงินนี้เคยมีเรื่องเล่ากันว่า คนหนึ่งเจอเพื่อนเก่าก็ถามกันว่า คุณมีลูกกี่คนแล้ว ตามเรื่องนั้นเพื่อนตอบว่า ๓ ล้าน คือพุดเรื่องล้านจนเคยตัวเสียแล้ว แทนที่จะพุดว่า ๓ คน ก็พุดว่า ๓ ล้าน

ท่านทั้งหลาย ผมไม่ได้เอาเรื่องเก่าแก่มาชูท่าน อยากจะกล่าวถึงเรื่องใกล้เคียงกับประเทศเราและใกล้ ๆ เคียงกับสมัยนี้ คือประเทศอินโดนีเซีย ท่านก็ทราบแล้วว่าอินโดนีเซียได้เกิดมีความหายนะเสียหายทางเศรษฐกิจและการเมืองอย่างไรบ้าง และสาเหตุมีอย่างไรวางก็ไม่จำเป็นจะต้องกล่าว แต่ตัวอย่างที่จะเห็นได้ก็คือ ปริมาณเงินในประเทศอินโดนีเซียได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี จนกระทั่งปี ๑๙๖๕ จำนวนเงินที่อินโดนีเซียใช้จ่ายอยู่ในประเทศนั้นเพิ่มขึ้น ๒๘๐ % ในปี ๑๙๖๖ เพิ่มขึ้นเกือบ ๗๐๐ % และตรงกันข้าม เมื่อค่าของเงินตก ค่าของสินค้าอุปโภคบริโภคก็เพิ่มขึ้น ค่าครองชีพก็แพงขึ้น ในปี ๑๙๖๖ ซึ่งปริมาณเงินเพิ่มขึ้น ๗๐๐ % นั้นราคาสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น ๖๓๕ % ในปีหนึ่ง และในปี ๑๙๖๗ มีชาวดีเหลือเกิน อินโดนีเซียเงินเฟ้อน้อยลงไป คือเพิ่มขึ้นเหลือเพียง ๑๑๒ % เท่านั้น ใน ค.ศ. ๑๙๖๘ ปัจจุบันนี้ก็ดีขึ้นเรื่อยขึ้นมา กล่าวคือในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๖๘ ค่าครองชีพของทั้งเดือนเพิ่มขึ้นเพียง ๔ % และในเดือนมีนาคมเพิ่มขึ้นเพียง ๓ % ถ้าเทียบกับประเทศไทยแล้วในปี ๑๙๖๕ ค่าครองชีพของเราเพิ่มขึ้น ๐.๕ % ทั้ง ๆ ที่หมูแพงเหลือเกิน และในปี ๑๙๖๖ อเมริกันเอาเงินเข้ามา

เยอะทำให้เราขาดแคลนอะไรหลายอย่าง กับปี ๑๙๖๗ ก็เพิ่มขึ้นทั้งปี ๔ % ท่านทั้งหลายจะได้เทียบเคียงกันได้

ทีนี้ปัญหาก็มีว่า มากเกินไปก็ไม่ดี น้อยเกินไปก็ไม่ดี เงินนี้เท่าไรถึงจะเรียกว่ามากเกินไป มากเท่าใด อันนี้ตำราต่าง ๆ ก็มีคำตอบต่าง ๆ กันไป เรื่องที่ผมจะเสนอก็คือ ในฐานะที่ผมและเพื่อนฝูงที่มีหน้าที่ที่จะพิจารณาเรื่องนี้ เราพิจารณากันอย่างไร ว่าอย่างไรถึงจะไม่มาก ว่าเท่าใดถึงจะพอดี ๆ วิธีที่พวกเราคิดกันทั้งสภาพัฒนาฯ ทั้งธนาคารชาติ และกระทรวงการคลังก็คือเอาไปเทียบกับผลผลิต ถ้าผลผลิตมากขึ้น เราก็ค้าขายมากขึ้น และก็จำเป็นที่เราจะต้องมีเงินมากขึ้น และเท่าที่ผมเคยรับหน้าที่นี้มา ๑๐ ปีก็มีประสบการณ์พอจะนำมาใช้เป็น Rule of Thumb คือ ไม่ใช่หลักการทางวิทยาศาสตร์ แต่เป็นเรื่องศิลปะของเศรษฐศาสตร์ ศิลปะคือถ้าหากว่าผลผลิตเพิ่มขึ้น ดีเสียว่า ๘ % อย่างในปี ๑๙๖๕ หรือปี ๑๙๖๖ ถ้าปริมาณเพิ่มขึ้นเกินกว่านั้นสัก ๓ % ผมสบายใจ ถ้าน้อยเกินไปหมายความว่าลดจาก ๘ % เหลือ ๖ % เงินฝืด ถ้าเพิ่มขึ้นไปถึง ๑๖ % ก็ไม่สบายใจแล้ว ทีนี้วิธีการที่จะบังคับให้เงินมากเงินน้อยนี้จะทำอย่างไร ผมจะอธิบายทีหลัง ในขั้นนี้ขออธิบายถึงเหตุการณ์ในปี ๑๙๖๕-๑๙๖๖-๑๙๖๗ ตามที่ผมได้เรียนเมื่อตะกี้ ปี ๑๙๖๕ ในประเทศไทยมวลผลิตผล National income หรือ National Product นั้นเพิ่มขึ้น ๘.๘ % แต่ปริมาณเงินเพิ่มขึ้นเพียง ๖.๘ % นี้ไม่สบายใจเพราะไม่ค่อยดีนัก แต่ก็ไม่เป็นไร ไม่ลำบากนัก ที่ลำบากมากคือปี ๑๙๖๖ ที่อเมริกันมาสร้างอุ้งตะเภากับที่ตาคลีและที่อื่น ผลผลิตเพิ่มขึ้น ๑๑ % แต่ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น ๑๘ % ทั้งนี้ต้องพยายามรัดปริมาณเงิน และในปี ๑๙๖๗ ผลผลิตเพิกเฉยหน้าแล้งอืดเคืองเรื่องข้าว ก็เพิ่มขึ้นอีกประมาณ ๕ % และปริมาณเงินเพิ่มขึ้นเพียง ๑๑ % ยังไม่เป็นไร ใน

ปัจจุบันนี้เรายังดำเนินนโยบายให้เป็นไปตามนี้

ทีนี้ถ้าหากว่าเรามีหน้าที่ในเรื่องการควบคุมการเงิน อย่าให้มากเกินไป อย่าให้หนี้เกินไป นี่สิเรามีวิธีทำอย่างไร ผมอยากจะเสนอว่ามีอยู่ ๒ วิธี พูตกันส่วนใหญ่ ๆ ก็คือเรื่องการคลังกับเรื่องการเงินการธนาคาร ในด้านการคลังนั้น รัฐบาลไม่ว่าประเทศไหนเป็นผู้ใช้เงินมากที่สุดในบรรดาผู้ใช้เงินในประเทศ สำหรับรัฐบาลไทยใช้จ่ายเงินประมาณ ๒๐ % ของจำนวนที่ใช้จ่ายทั้งประเทศ ถ้าหากรัฐบาลทำอะไรไปมากนักก็จะมีผลกระทบกระเทือนถึงประเทศชาติ ถ้าปรากฏว่ามีค่าใช้จ่ายออกมาเยอะและมีรายได้น้อย ก็ย่อมไปเพิ่มปริมาณเงินในท้องตลาดให้มากยิ่งขึ้น และอาจทำให้เงินเฟ้อขึ้น ตรงกันข้าม ถ้าหากว่ารัฐบาลเก็บภาษีมากจ่ายน้อย ก็ทำให้ปริมาณเงินในท้องตลาดฝืดเคือง เพราะฉะนั้นในการที่จะควบคุมปริมาณเงินให้พอดีกัน เราก็มีช่องทางที่ง่ายที่สุด รัฐบาลมีหน้าที่อยู่แล้วที่ต้องรักษาเสถียรภาพของการเงินของประเทศ เราจำเป็นที่จะต้องเกลี้ยกล่อมให้รัฐบาลใช้นโยบายการคลังและการงบประมาณไปในทางที่ถูกที่ชอบ ถ้าหากว่าเงินมันจะเฟ้อและมีความจำเป็นที่จะต้องจ่ายออกไปมาก ก็ต้องไม่มีทางอื่น รัฐบาลต้องมีรายได้ให้มากขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งเก็บภาษีเพิ่มขึ้น เช่นในปัจจุบันอยากจะพัฒนากี้อยาก อยากจะเลี้ยงข้าราชการก็อยาก อยากจะปราบผู้ก่อการร้ายก็อยาก มีความจำเป็นทั้งนั้น มีหน้าซำยังส่งทหารไปรบกับเขาด้วย ถ้าหากไม่หาเงินมาด้วยวิธีกู้เงินหรือด้วยวิธีเก็บภาษี ผลสุดท้ายก็จะต้องพิมพ์ธนบัตรมาอย่างนายรูดอล์ฟ ฮาเวนสไตน์ที่ผมกล่าวเมื่อกี้ และผมอยากจะกล่าวในที่นี้เลยว่า เมื่อกี้ที่ผมบอกไป คือในปี ๑๙๒๓ ที่นายรูดอล์ฟ ฮาเวนสไตน์พิมพ์ธนบัตรออกมาเสียนกระทั่งเกินความสามารถของแก ธนบัตรที่แกพิมพ์นั้นไม่มีค่า ผลสุดท้ายก็ต้องมาตัวตายเพราะเหตุนี้ ผมเองไม่อยากเอา

อย่างนายฮาเวนสไตน์ ไม่อยากไปทางเดียวกับแก

อีกวิธีหนึ่งนอกจากการคลัง คือ การธนาคาร ซึ่งมีผลกระทบกระเทือนไปยังบริษัทห้างร้านเอกชนทางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมทั้งหลาย กล่าวคือ ถ้าธนาคารชาติและกระทรวงการคลังเห็นว่าเงินมันมากเกินไปก็จำเป็นที่จะต้องบีบลงมา ถ้าหากว่าน้อยเกินไปก็จำเป็นจะต้องปล่อยให้เงินมันออกไปให้มากขึ้น นี่เป็นวิธีที่เราทำกันอยู่ ที่ผมกล่าวมานี้สรุปได้ว่า ถ้าเราพิจารณาเงินบาทภายในประเทศอย่างเดียว เราจะเห็นได้ว่าปัญหาที่สำคัญก็คือ ทำอย่างไรจึงจะทำให้ปริมาณเงินพอเหมาะพอดีทุกขณะ ถ้าไม่พอเหมาะพอดีจะต้องทำอย่างไรบ้าง คำตอบก็คือว่า จำเป็นที่จะต้องมีการระเบียบวินัยในการปฏิบัติงานทางการเงิน จึงจะทำให้เรื่องดำเนินไปได้ด้วยดี และมีอีกข้อหนึ่งซึ่งท่านทั้งหลายคงจะเข้าใจว่า ทุก ๆ กรณีที่เราจ่ายเงินออกมาเยอะก็จะทำให้ของแพง มีเงินมากเกินไป มีเงินเฟ้อ ก็จะทำให้ของแพง แต่กลับกันของแพงบางครั้งนั้นไม่ใช่เพราะเหตุมีเงินมาก แม้ว่าเงินน้อยของก็อาจแพงได้ ถ้าหากว่ามีระบบผูกขาดระบบกักอาหารข้ามแดนอะไรเหล่านี้ มันเป็นเรื่องที่ไม่ให้สินค้าเข้าสู่ตลาดในที่ที่ควรจะมา นี่แหละเป็นสาเหตุที่ทำให้ของแพงได้โดยไม่เกี่ยวกับการเงินเลย ไปแก้การเงินโดยหลงผิดไปรัดการเงินเข้า ก็ยิ่งเกิดความเสียหายยิ่งขึ้น

## การเงินระหว่างประเทศ

ต่อไปผมจะพูดเรื่องการเงินระหว่างประเทศทั้งหลาย เมื่อเวลาที่เราพิจารณาถึงเรื่องการเงินระหว่างประเทศ นอกจากจะเรื่องเงินมาก เงินน้อยแล้วเราจำเป็นที่จะต้องสนใจถึงเรื่องระบบการเงินด้วยว่า ระบบที่เราใช้ระหว่างประเทศนี้ดีหรือไม่ดี เมื่อระบบการเงินดีมีปริมาณมาก

น้อยเพียงใด เป็นปัญหา ๒ ชั้นอยู่ด้วย

ผมอยากจะเล่าประวัติของประเทศไทยที่เกี่ยวกับเรื่องการเงินระหว่างประเทศให้ฟังคือ ตั้งแต่ต้น ค.ศ. ๑๙๐๐ คือต้นศตวรรษนี้เป็นต้นมา ประเทศไทยทำการค้าขายอยู่กับประเทศที่ใช้เงินปอนด์สเตอร์ลิงเป็นส่วนใหญ่ เราก็เอาค่าของเงินบาทหรือค่าแลกเปลี่ยนของเงินบาทนั้นอิงไว้กับเงินปอนด์สเตอร์ลิง เราเรียกกันว่า สเตอร์ลิงสแตนดาร์ด หรือสเตอร์ลิงเอเรียสแตนดาร์ด แล้วการจัดการก็ทำได้ง่าย ในเรื่องการเงินแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศคือ ถ้าเราต้องการค้าขายกับอเมริกา เราก็ต้องเอาเงินปอนด์สเตอร์ลิงของเรานั้นเอาไปแลกเป็นเงินดอลลาร์แล้วเอาไปค้าขายกับอเมริกา ทั้งนี้เป็นไปจนกระทั่งถึงสงครามโลกครั้งที่ ๒ แต่ว่าในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๔๐ ถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๑ นั้น เงินปอนด์สเตอร์ลิงอิงไว้อยู่ในมาตราทองคำคือ ใครมีทองคำต้องการแลกกับเงินปอนด์สเตอร์ลิงก็แลกได้เต็มที่ นี่เรียกว่า มาตราทองคำ แต่ว่าในปี ค.ศ. ๑๙๑๔-๑๙๒๕ เงินปอนด์สเตอร์ลิงออกนอกมาตราทองคำ และในปี ค.ศ. ๑๙๓๑-๑๙๓๙ ก็เช่นเดียวกัน เงินปอนด์สเตอร์ลิงออกนอกมาตราทองคำ ในตอนนั้นเราก็ไม่ได้อิงกับเงินปอนด์สเตอร์ลิงซึ่งอิงกับมาตราทองคำ เราไปอิงกับเงินปอนด์สเตอร์ลิงเฉยๆ ไม่เกี่ยวกับเรื่องทองคำ

หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เมื่อเงินปอนด์สเตอร์ลิงอ่อนแอลงและเงินดอลลาร์แข็งเป็นที่ต้องการของทั่วโลก ประเทศไทยเริ่มมาค้าขายด้วยการใช้เงินเหรียญอเมริกัน เงินเหรียญอเมริกันนี้เราก็บัญญัติเข้ามาในกฎหมายให้ใช้เป็นทุนสำรองของประเทศได้ และตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๔ เมื่อเราเริ่มเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF : International Monetary Fund) เราก็ยิ่งใช้เงินดอลลาร์มากขึ้น และ

เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๙ นั้นเองเหมือนกับปี ๑๙๖๗ เงินปอนด์สเตอร์ลิงเสื่อมค่าลง เราก็เลยหันมาใช้เงินดอลลาร์มากขึ้น เดียวนี้เงินดอลลาร์ที่เราเก็บไว้ในทุนสำรองของเรานั้นเกินกว่า ๘๐ % ส่วนเงินปอนด์สเตอร์ลิงนั้นมีต่ำกว่า ๘ % นอกนั้นเป็นทองคำ เมื่อเร็ว ๆ นี้ได้มีความวิกฤตทางการเงินระหว่างประเทศเกิดขึ้นคือ เงินปอนด์สเตอร์ลิงเกิดลดค่าแล้วก็เกิดมีเรื่องวิกฤตการณ์ของเงินดอลลาร์ ใน ๙ เดือนที่แล้วมานี้เรามี Gold rush คือ ตื่นทองกันถึง ๓ ครั้ง ซึ่งทำให้เป็นที่หวาดเสียวและทำให้เป็นเรื่องยุ่งยากในการเงินระหว่างประเทศ ท่านก็คงเข้าใจแล้ว และมาบัดนี้ก็เกิดมีเรื่องขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง คือเงินแฟรงค์ฝรั่งเศสก็เกิดร่อแร่ขึ้นมาอีก จนกระทั่งต้องให้ทั่วโลกมาช่วยเงินแฟรงค์เหมือนช่วยเงินปอนด์สเตอร์ลิงอีกครั้งหนึ่ง

ทีนี้คำถามที่ผมจะถามตัวเองนั่นคือว่า ประเทศไทยควรจะทำอย่างไร ระบบอะไรมันจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศไทย จะอยู่มาตรการทองคำดี หรือจะอยู่ในระบบปัจจุบันนี้จะใช้ได้หรือไม่ มีข้อเสียหายหรือไม่ คำตอบง่าย ๆ ที่ผมอยากจะเรียนก็คือว่า ประเทศไทยไม่ควรเข้าไปอยู่ในมาตรการทองคำเป็นอันขาด ไม่ควรเป็นอันขาด ใครเขาจะชักชวนให้ไปอยู่ในมาตรการทองคำทั่วโลก เราก็ไม่ควรเห็นด้วย เพราะอะไร เพราะมาตรการทองคำนั้นมีกฎบังคับว่า ถ้าหากเราเสียเงินไปมาก หมายความว่ามีการขาดดุลในด้านการชำระเงิน เราจะต้องลดเงินในประเทศลงเลย ไม่ว่าตรุษจีน หรือตรุษฝรั่ง หรือตรุษอะไร ต้องลดทั้ง ๆ ที่เมืองไทยต้องการพัฒนา เราต้องลดจำนวนลงนี้เป็นข้อหนึ่ง กฎข้อบังคับอย่างนี้ใช้ไม่ได้ กฎการเงินภายนอกกับกฎการเงินภายในมันขัดกัน อีกประการหนึ่งมาตรการทองคำเท่าที่เคยประสบมาแล้ว เมื่ออังกฤษกลับเข้ามาตราทองคำเมื่อปี ๑๙๒๕ หลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๑ แล้วก็ต้องออกจากมาตรา

ทองคำเมื่อปี ๑๙๓๑ แล้วก็ฝรั่งเศสกับประเทศ ๓-๔ ประเทศในยุโรป ไม่ยอมออกมาจากมาตรการทองคำ ตั้งอยู่จนกระทั่งปี ๑๙๓๔ ก็ต้องเจ๊ง ก็ต้องออกเหมือนกัน นี่เพราะอะไร ก็เพราะเหตุว่าเวลาที่เศรษฐกิจตกต่ำในประเทศอุตสาหกรรมนั้น คนจะว่างงานเยอะ เพราะเหตุว่าเขาจำเป็นต้องลดจำนวนเงินลงมา และคนก็ว่างงานลง ท่านทั้งหลายคงจำได้ ปี ๑๙๓๐-๑๙๓๑-๑๙๓๒ ในยุโรปว่างงานกันจนไม่ต้องพูดถึง ส่วนในอเมริกาว่างงานกันเป็นจำนวนสิบ ๆ ล้านคน ไม่ใช่หน่อย เกิดเรื่องก็มาก ที่นั่นนอกจากประเทศที่เจริญทางอุตสาหกรรมแล้วจะว่างงาน ประเทศอย่างเราที่ทำเกษตรกรรมแล้วไปขายให้เขาเป็นวัตถุดิบและอาหารนั้น ได้รับความกระทบกระเทือนคือ ไม่ว่างงานหรอก แต่ราคาของเราปรี๊ดลงมาข้างล่างจนกระทั่งบางทีเขาไม่ซื้อเราด้วยซ้ำ เรามีโควตาระหว่างประเทศกัน ยางต้องจำกัดไม่ให้ออก ดินบุกต้องจำกัดไม่ให้ออก อะไรเหล่านี้ซึ่งเป็นผลเสียหายมาก นี่ก็เพราะเหตุว่าวินัยของ Gold Standard เครื่องครัดมากจนเกินไปนัก ที่นี้เรามาเข้า IMF System ก็ได้ประโยชน์ คือว่าเรามีทางผ่อนหายใจบ้าง ระบบ IMF นี้ก็มีการรักษาระเบียวินัยเช่นเดียวกัน แต่ว่ามีทางจะผ่อนหายใจคือ หมายความว่าแทนที่พอดุลชำระเงินติดลบขึ้นเมื่อใด เราจะต้องลดจำนวนเงินภายในทันที แต่ระบบ IMF เขายอมให้เรากู้เงินหรือถอนเงินจากเขาได้ แล้วที่นี้การถอนเงินสำหรับประเทศด้อยพัฒนาอย่างเรานี่ เขาให้เป็นพิเศษคือ ถ้ายางและดินบุกของเรามีราคาตกต่ำลงไป เรายังถอนเงินได้มากกว่าปกติ นับว่าเป็นของดี แต่ทำไมไม่พอครับ ปัจจุบันนี้ระบบการเงินที่เราเรียกว่า IMF ยังไม่พอ เพราะเหตุว่ายังขึ้นกับดอลลาร์ ยังขึ้นอยู่กับทองคำ คือถ้าทองคำมากขึ้นเท่าใด เงินก็มากขึ้นเท่านั้น ดอลลาร์มีออกมามากเท่าใด ก็มากขึ้นเท่านั้น และเผชิญทุกวันนี้ที่เราอยู่มาตั้งแต่ปี ๑๙๕๕ จนกระทั่งถึง

ปัจจุบันนี้ด้วยเรามีเงินระหว่างประเทศมากขึ้น เพราะเหตุว่าอเมริกาขาดดุลในการชำระเงินทุกปี แม้เงินฝืดก็มีเงินทะลักออกมาช่วยได้ ถ้าเราพึ่งเฉพาะทองคำอย่างเดียวแล้วละก็ไม่พอ ท่านทั้งหลายจะเห็นได้ว่าในระยะ ๘ ปีที่แล้วมานี้ การค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นปีละ ๘ % ถ้าหากว่าเราขึ้นแต่ทองคำอย่างเดียวแล้ว หมายความว่าทองคำเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๘ % แต่แท้จริงเพิ่มขึ้นเพียงเฉลี่ยปีละครึ่งเปอร์เซ็นต์ใน ๘ ปีนี้ ไม่พอแน่ ที่นี้เราก็อาศัยดอลลาร์ใช้ เพราะเหตุว่า Uncle Sam กำลังป่วย เงินดอลลาร์ก็ทะลักออกมา แต่การที่เงินดอลลาร์ทะลักออกมานี้ทำให้เกิดปัญหาระหว่างประเทศขึ้นมาอีก คือระหว่างความเชื่อถือดอลลาร์กับความเชื่อถือทองคำ จึงได้เกิดเรื่อง Gold rush คือการตื่นทองขึ้นมา นั่นแปลว่าเป็นเรื่องที่จะต้องแก้ไข

ในการแก้ไขเราควรจะทำอย่างไร เมื่อในการประชุมธนาคารโลกและธนาคาร IMF เมื่อคราวที่แล้วเราก็ได้ตกลงกัน ท่านรัฐมนตรีว่าการคลังกับผมได้ประชุมกันที่รีโอ ก็ตกลงกันว่าจะใช้ระบบ IMF ต่อไปอีก แต่เราให้มี Special drawing right (SDR) คือแทนที่จะใช้ทองคำกับดอลลาร์เป็นเกณฑ์ เราให้มีการให้เครดิตซึ่งกันและกันไว้ทำนองเดียวกับที่เราเอาเงินฝากในประเทศไทย เราเอาเงินฝากธนาคารธนาคารเอาเงินไปให้คนอื่นใช้ นี่ก็อย่างเดียวกัน เท่ากับทำให้ IMF เป็นธนาคาร แล้วก็ถ้าประเทศไทยเรามีเครดิต ก็เอาเงินเครดิตนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของประเทศที่ต้องขาดดุลในการชำระเงินอยู่ เป็นการให้สินเชื่อซึ่งกันและกัน ซึ่งก็ทำให้ไม่จำเป็นต้องไปพึ่งทองคำมากนัก แต่นี่เป็นการเริ่มแรกที่เพิ่งทำขึ้นมา เพราะฉะนั้นยังมีทางที่เราจะต้องพิจารณาปรับปรุงว่าจะดีหรือไม่ดีแค่ไหน ผมเพียงอธิบายให้ท่านฟังว่าถึงปัจจุบันเป็นอย่างนี้

ที่นี้จะพูดถึงเรื่องราคาทองคำ ความเห็นผมว่าเราไม่ควรไปเพิ่มราคาทองคำเป็นอันขาด เพราะเหตุว่าไม่มีประโยชน์อะไรเลย ถ้าเราเพิ่มราคาทองคำก็เท่ากับเราไปลดราคาของเงินดอลลาร์ พอดอลลาร์ลดราคาเข้า ไม่มีประเทศไหนในโลกที่จะอยู่ได้ ต้องลดตามกันทั้งนั้น มิฉะนั้นแล้วจะต้องเกิดเรื่องแน่ในทางด้านดุลการชำระเงิน เพราะฉะนั้น ทองคำนี้จึงไม่ควรเพิ่มราคา แต่ทว่าเมื่อเดือนมีนาคมนี้ทางยุโรปและอเมริกานั้น ธนาคารต่าง ๆ ไปร่วมประชุมกันแล้วก็มีการเปลี่ยนแปลงบ้าง คือแทนที่ก่อนนี้ราคาทองคำจะเป็นราคาเดียวกัน เดียวนี้เขาเปลี่ยนจากเดิมทำราคาเป็นสองราคา ราคาหนึ่งนั้นคือ ๓๕ เหรียญอเมริกัน ๑ ออนซ์ทองคำ แต่อีกราคาหนึ่งนั้นให้ขึ้นลงตามท้องตลาด ในขณะที่ตื่นทองคำอยู่ ราคาที่ขึ้นลงกันในท้องตลาดก็ขึ้นไปประมาณ ๔๕ เหรียญต่อ ๑ ออนซ์ เดียวนี้ค่อยลงมาแล้ว เหลือต่ำกว่า ๔๐ เหรียญลงมาราว ๓๙ เศษเมื่อ ๒-๓ วันก่อนนี้ นี่หมายความว่าเรื่องทองคำน่าจะไม่ควรจะไปเพิ่มราคา และความจริงเรื่องการใช้ ๒ ราคาสำหรับทองคำที่ประเทศในยุโรปลงหนังสือพิมพ์เป็นเรื่องใหญ่โตว่าเป็นเรื่องใหม่นั้น เมืองไทยเราใช้มานานแล้ว ตั้งแต่ไหนแต่ไร ถ้าท่านเอาทองคำไปขายที่บางขุนพรหม ผมให้ ๓๕ เหรียญต่อออนซ์เท่านั้น แต่ถ้าไปบ้านหม้อ พาหุรัด ไปเยาวราชได้มากกว่านั้น เราทำมานานแล้ว

ท่านทั้งหลาย ผมพูดมามากเกินไป เมื่อเวลาที่ผมไปพูดกับพวกอเมริกันให้เขาฟังนั้น ผมก็ถือโอกาสต่อว่าเขาด้วยว่า อเมริกันทำโทษแก่ประเทศต่าง ๆ ในโลก โดยที่ไม่รักษาวินัยที่จะแก้ปัญหาดอลลาร์ให้มันคงยิ่งขึ้น นี่เป็นของที่ไม่ดี และอเมริกันน่าจะแก้ข้อนี้ ควรจะตัดรายจ่ายของรัฐบาลอเมริกันแล้วก็ควรจะเพิ่มภาษี เมื่อผมไปพูดได้ ๒-๓ วัน เขาก็เพิ่มเรียกภาษี (ไม่ใช่เขาได้ยินผมพูด เผลอญ่มน้ำไปแล้วตั้ง ๒ ปี)

ที่นี้ผมขอสรุปดังนี้ว่า มีเจ้าตำราบางคนเคยแนะนำรัฐบาลเสมอว่า วิธีการพัฒนาประเทศนั้น สำหรับประเทศด้อยพัฒนาอย่างประเทศไทยต้องใช้วิธีเงินเฟ้อ แล้วอธิบายว่าควรจะมี Deficit Finance แล้วต้องทำด้วยผมขอเรียนให้ทราบจากที่ผมเรียนเมื่อก็นี้ว่า เรื่องเงินเฟื่อนั้นอันตรายเหลือเกิน แล้วไม่เคยเลยที่ว่าเวลาเราปล่อยไปแล้วเราจะแก้ไขได้ทันทางที่